

Förstemann. Cita ell, sobre la seva fe, el nom d'un «Agramunt Gomar» que llegí en doc. de 1414 de l'arxiu de Guardiola, però no dubtem que en aqueixa llista deu haver-hi l'acostumada inversió de noms, i que està per «Gomar Agramunt», on *Gomar* és el ben conegut prenom, i *Agramunt* simple-
ment el nom de la vila d'Agramunt aplicat com a NP. Res a veure no té amb això el NP i NL *Ara-
mon*, el qual ve realment d'un NP germ. en -MUND, però d'aquest sí que hi ha arrel germ. ARA- (40 noms
en Förstemann + 32 en la variant ARIN-) i en cat. ant. consta en formes -on sense -t ni -d (p. ex. *Ara-
mon* a Besora a. 1369, BCEC 1909, 275, i en d'altres més antics). —² Sembla relacionat amb el nom d'Agres el de *Suagres*, partida de Bèlgida (xxxii,
133, 134), uns 8 k. al N. d'Agres. Aquest *Su-*, amb aires de prefix, apellant a la nostra imaginació comparatista suggereix la possibilitat que un i altre si-
guin pre-romans, puix que *su-* és un prefix vivísim en cèltic, amb el sentit de 'bo' o simplement emfatit-
zant o superlatiu. L'arrel AKR- també és cèltica, i amb el sentit de 'alt, elevat' (irl. ant. *ér*, més famí-
lia ieur., en Benveniste, *Orig. Form. Mots Ieur.*, 5). No és impossible tenir en compte que aquests dos pobles ja eren prop de la probable frontera entre el
substrat ibèric pur i el de predomini cèltic (ja a Èn-
guera probablement) i seria doncs *Suagres* com ara l'Agres augmentat, el gran o fort Agres? Tan-
mateix és menys arriscat entendre aquest *Su-* com a romànic < *sus-agres* o *sotz-agres* (amb -z- caiguda
per dissimilació, cf. *suara* < *sus-ara*): o sigui 'l'Agres d'allí prop' o 'l'Agres de sota'. Cf. l'art. *Mont-
sagre*.

AGREFULL

Apleguem aquí una sèrie de NLL descendents del nom del *grèvol*, en les seves diverses variants. Les unes provenen de la forma ACRÍPHYLLUM, la variant predom-
inant en català, de la qual s'ha donat explicació en l'article del *DECat*, vol. IV, s. v. Però en toponímia ha quedat també el prolongament de la forma ACRIFO-
LIUM del llatí clàssic. Així en *Grefull*, alta vall del terme de Prats de Molló (que vaig travessar anant de Molló a la Presta, pel coll de Siern: *grəfúl*, oït allí ma-
teix, 1932); però antigament trobem *ad Agrafuyll*: «in flumine de *Agrafuyll*» en dos docs. de 1327, i «--- d'*A-
grafuyll*» el 1339: recollits tots ells en l'*InuLC* s. v. *Grafull*; i que es tracta precisament d'aqueixa vall m'ho comprova allí un altre doc. dels extractats per Alart, on el context és «ad Uylat de *Agrafuyll*», també 1327, car en aquella caminada vaig oïr *l ulát* com a nom d'un mas d'aire molt vell, entre aqueixa vall i la de la Presta.

Un Torrent de *Grəfúy* a Gombrèn (prop de Mogyrony i Sant Ou, 1926).

En una altra comarca trobem aquest ètimon però amb la sonorització intervocàlica de la -f- i ulterior dilució: *Font del Clot de l'Agraüll* en la vall de Guils

del Cantó (Urgellet), xxxviii, 7.26.

Per altra banda els descendents del comú ACRÍPHYLLUM. A l'alta Ribagorça, on la -l no és velar, com a la resta del domini, es conserva sovint una e precedent sense acolorir-se en o (-àvel, -ivel): allí trobo *L'Agre-
vel* partida muntanyenca en el terme de Denui (xix, 138); i, més al SO., el trobem amb l'oclusiva entre vocals encara sorda (segons la norma arcaica, exemplificada en *E. T. C.* I, 128 (j)): *L'Acrèvel* partida del te. de Beranui (xix, 54).

El tipus *grèvol* del català comú també es presenta en molts llocs, i en derivats collectius. Un derivat amb el sufix -ETUM deixà un rastre ben curiós en el nom del santuari i gran vall de *Gresolet* en l'alt Berguedà, aigües amunt de Saldes, al peu del Pedraforca. Com ja vaig publicar en *LleuresC* (253n.), aquí les formes documentals antigues *Grevolet*, *Greolet* i anàlogues, dels docs. dels Ss. XIII-XIV, p. p. Serra Vilaró (en *Les Baronies de Pinós i Mpl.*, vol. I), demostren que hi ha hagut una ultracorrecció de la caiguda esporàdica de les -s- intervocàliques, el fenomen que vaig estudiar en aquell article de la meua obra. Era un duplicat d'un nom que va existir entre el Lluçanès i el Berguedà prop de Vilada.¹

Un altre amb el sufix -era, ll. -ARIA, de funció semblant, el tenim en una vall i santuari del terme d'Illa de Tet: Sant Maurici de *Greulera*. Com ho demostren les mencions antigues aplegades per Ponsich (*Top.*, 42): *vallis Agrevolaria* a. 941, *villa o rivo Agrevolaria* 1008 i 1020; més tard ja amb caiguda de la -v-: *Greolera* S. XIII, *Agraholera* 1242, *Grah*)*olera* 1298, 1329, S. IX, *Greulera* 1463, *Graulera* 1642, i altres d'anàlogues després de l'Edat Mitjana.

¹ «in locis q. d. Villalata --- afr. in silva *Grevolet*» a. 995, de nou «--- afr. in *Agrev[el]aledo ---*» any 1001 (Baraut, *Urgellia* III, 242.7, 275.14).

AGRES val. (Serra de Mariola), V. AGRAMUNT

AGUILA

Donant per explicats els derivats que no presenten problemes lingüístics, com *Aguilar*, *Aguilera*, ens limitem als que en presenten o que semblarien derivats d'*àguila* i no ho són.

Amb *Aguilar* va el compost *Montaguilar*, MONS AQUILARIS, on té caràcter adjectiu; és en el Barcelonès; avui, en virtut d'una metàtesi, es pronuncia vulgarment, *muntigolá*. *Aguillella* —més sovint reduït a *Guillella*— és sobretot cognom, també un exigü poblal disseminat del te. Barbens (ja en zona d'influència aràbiga): en part podria resultar d'*Aguilera*, propagant-se *l-r > l-l*; però com que *Guillella* es repeteix bastant en terres de fort arabisme —per exemple partida del te. Bocarent (xxxiv, 48.23), crec que es tracta, encara més, de l'àrab *Kāilla*, adj. (i NP) f., 'flaca, reduïda', un poc adaptat a la terminació cat. *-ella*. Cf. altra possible etim. aràbiga s. v. *Füella*.